

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ'NE GÖNDERİLECEK
ÖLÇEK UYARLAMA ÇALIŞMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR**

1. Ölçeğin uyarlama gerekçesi tartışılmalıdır. (Ölçeğin neden geliştirilmeyip uyarlandığı, uyarlanan ölçek yapısının kültürel açıdan uygunluğu, uyarlanan ölçeğin alana sağlayacağı somut katkı vb.)
2. Uyarlamaya karar verilen ölçeğin psikometrik niteliklerinin uygunluğunun incelenmesi gereklidir. Eğer uygun değilse uyarlama sürecinden vazgeçilmelidir.
3. Ölçeğin dilsel eşdeğerliği için maddelerin çeviri ve uyarlama sürecine ve bu süreçte katkı sağlayan uzmanlara ilişkin ayrıntılı bilgi sunulmalı (çeviri- geri çeviri süreçleri, istatistiksel kanıtlar vb.)
4. Mümkünse özgün ölçeğin madde havuzuna ulaşılması önerilmektedir.
5. Eğer madde havuzuna ulaşılmış ise AFA ve akabinde DFA hesaplanması önerilir. Yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analitik yöntemler kullanılmış ise;
 - a. Kullanılan faktör çıkarma yöntemi (TAB, PA, ML vb.) belirtilmeli ve gerekçelendirilmelidir.
 - b. AFA ve TBA'da faktör sayısına karar verilirken birden fazla yöntem kullanılmalı ve karar gerekçelendirilmelidir. Bu süreçte kullanılan yöntemlerden birinin "Horn'un Paralel Analizi" olması önerilmektedir.
 - c. Çok boyutlu yapılarda kullanılan faktör döndürme yöntemi gerekçelendirilerek (faktörler arası korelasyon değerlerine dayalı olarak) açıklanmalıdır.
 - d. AFA ve DFA'nın özel bir sınırlılık olmadıkça aynı evreni temsil eden iki farklı örneklem üzerinden hesaplanması önerilmektedir.
6. Eğer madde havuzuna ulaşılmamış ise ölçeğin özgün yapısı üzerinden DFA hesaplanması önerilmektedir.
7. DFA için veride yer alan değişkenlerin ölçek türü ve çok değişkenli normallik varsayımı (Mardia, HZ Zirkler vb.) incelenmeli ve bunun sonucuna göre uygun bir kestirim yöntemi kullanılmalıdır. Bu kapsamda aşağıda belirtilen kestirim yöntemleri kullanılabilir.
 - a. Veri sürekli ve çok değişkenli normallik sağlanmış ise MLO/ML (Maximum likelihood),
 - b. Veri sürekli ve çok değişkenli normallik sağlanmamış ise MLR (Robust Maximum likelihood)
 - c. Veri süreksiz ise (bu durumda normallik varsayımına ihtiyaç yoktur) ULS, WLS, DWLS vb.
8. Uyum iyiliği indeksleri arasında diğerlerine ek olarak TLI (NNFI)'nın bulunması önerilmektedir.

9. Modeli iyileştirme sürecinde yapılacak modifikasyonların gerekçelerinin açıklanması ve çok fazla modifikasyon yapılmaması önerilmektedir.
10. Ölçeğin iç tutarlılığının belirlenmesi sürecinde çok boyutlu bir yapı varsa ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlık katsayısı hesaplanırken Tabakalı Alpha ya da McDonalds Omega katsayısının (Composite Reliability) kullanılması önerilmektedir.
11. Yapı geçerliği kanıtlarına ek olarak, ölçme değişmezliği ve değişen madde fonksiyonu analizlerinin yapılması beklenmektedir.
12. Özgün ölçek maddeleri üzerinde değişiklik yapılacaksa, ölçeği geliştiren araştırmacı/araştırmacılar ile iletişime geçilip onay alınarak, yapılan işlemin kuramsal gerekçeleri sunulmalıdır.

YARDIMCI LİNKLER

<http://ekitap01.kitabi.gen.tr/a%C3%A7%C4%B1mlay%C4%B1c%C4%B1-fakt%C3%B6r-analizi-kavramsal-%C3%A7er%C3%A7evesi.html>

<http://ekitap01.kitabi.gen.tr/ktkda-madde-yap%C4%B1lar%C4%B1-ve-%C3%A7ok-boyutlu-testlerde-i%C3%A7-tutarl%C4%B1k-hesaplama.html>

<http://ekitap01.kitabi.gen.tr/do%C4%9Frulay%C4%B1c%C4%B1-fakt%C3%B6r-analizine-giri%C5%9F.html>